

slovne smeri, katera sem si bil pri raznih slučajih napisal za njega, ker mi je služil kot kmečki vedež ali podeželni konverzačni slovar. Ko sem ga nekoč vprašal, kaj ve o »deskah za silo« pri nas, mi je to na široko obrazložil in sicer nekako takole: »Ko sem bil še mlad, še ni bilo dobiti kar krste kje pri prvem kramarju, kakor danes in tudi mizarji so bili na deželi redko sejani. Za slučaj smrti v obitelji ni bilo v goratih krajih, v hudi zimi, v visokem snegu ali veliki povodnji, katera odnese navadno vse brvi in mostove, mogoče tudi čez celi teden preskrbeti mrliču krste. Moral je torej imeti vsak boljši kmetovalec takrat doma vsaj toliko desek pri roki kolikor jih je treba za eno krsto. Ubožim so pa kmetje »zložili« deske za krsto skupaj »v dober namen«. Če tudi mizarja ni bilo dobiti, ni to napravilo kake omena vredne zadrege; vedno se je kdo našel, kateri je za silo zbil kako vsaj zaboju podobno krsto, da je bilo mogoče spraviti mrtveca končno k cerkvi ali na bližnje pokopališče. Da bi pa bili koga pri nas pokopali kar brez krste, to bi bila sramota za celi okraj, in se to tudi, kar jaz pomnim, celo takrat ni zgodilo, ko so razgrajale strašne nalezljive bolezni pri nas.« —

To je vse, kar sem zvedel pri tej priložnosti o »deskah za silo«; pozneje ni nanesel nikdar več govor na ta predmet. — Če je pa znabiti kdo o tem že prej kaj pisal, kar mi pa doslej ni znano, potem se mi naj to oprost, ker nisem hotel vedoma česar ponavljati. Če se pa opisa strinjata, potem je pa to dokaz, da sta oba resnična.

Štajerski kakor koroški Nemci govorijo tudi o nekem »Notholz« (les za silo), nisem pa mogel zanesljivo dognati, da li jim je to istovetno, kakor naše »deske za silo«, ker so stari ljudje že pomrli in mladina niti več ne posluša takih ljudskih, če še tako zanimivih sporočil, ker ji navadno manjka vzgoja srčne kulture in čuta častitljivosti napram svojim rajnim prednikom.

Staro in mlado je večkrat jokalo na glas, ko so poročali kmečki gospodarji po povratku iz Lesične, kaj jim je zaupal grajski kovač o Tahu, katerega je sam služil več let kot vojak in gledal na lastne oči, kaj in kako ravna lintver v človeški podobi s podložnimi kmeti.

Za Pavlovo slavo priljubljenosti je še skrbel enooki Belakov Andrej. Dolga leta je bil kovač v grajski orožarni. Pri odsekavanju žarečega železja na nakovalu mu je odletel kos v levo oko in ga oslepil. V zahvalo za tolikoletno zvesto delo so ga odpustili in se je klatil reva na starost okrog ter popravljal pri kmetih za hrano in stan poljedelsko orodje. Ko je zvedel novi delovodja za usodo starca, ga je poklical v delavnico, kjer mu je poveril službo hišnika. Pazil je na jez, popravljal orodje, pometal, izprezal konje strank in skrbel, da je bil red pri hiši. Prejemal je plačilo, vžival prosto hrano in stanovanje in vsak dan mu je še kaj odpadlo kot napitnina v gotovem ter pijači. Stari Andrej je imel lahko opravilo in precej prostega časa, da je raznašal po krčmah do Pilštajnu, kaj vse je videl ter doživel njegov

DRUŠTVENE VESTI

Ljutomer. To nedeljo dne 10. januarja popoldne ob pol štirih priredi naše Prosvetno društvo zopet lepo gledališko predstavo v Katoliškem domu. Vprizori namreč »Cvetino Borograjsko«, lepo zgodovinsko igro resne in zelo vzgojne vsebine. Društveni oder mora tudi vzgajati. S smehom smo se itak oskrbeli predtelo nedeljo ob »Ženitvi«, katero je vprizoril mariborski Ljudski oder ob priliki svojega gostovanja v Ljutomeru. — Za predpust bo pa spet smeha in veselja ob »Slabi vesti«. K predstavi »Cvetine Borograjske« vabljeni od blizu in od daleč!

Doklece.

To ime nosi mala naselbina ptujskogorske župnije v Dravinjski dolini, katero je pa že tudi ohranjeno v srednjeveških listinah, kakor n. pr. leta 1441 kot »Doklezenhof«. Smelo lahko trdimo, da ves učeni svet ne dožene pri zeleni mizi izvora tega krajevnega imena, ako dobro ne pozna vsega okoliša in če vrh tega nima sreče, da naleti na poseben slučaj.

Ako se pelje kdo po ptujskogorskem grebenu proti vzhodu in krene potem južno proti Doklecem, mora skozi precej dolgo sotesko s samo enim kolovozom, kateri je pa tudi zelo ozek, tako da pri širšem vozu os vseskozi striže obrežje. Če si prideta v soteski dva voza nasproti, je izognitev nemogoča; eden mora ritenski nazaj do ustja soteske in sicer oni, ki ima lažje nabasan voz, ali kateri je še bližje vhoda. Ker se pa pri takem naključju potratijo veliko časa, se temu odpomore potom doklica. Vsak voznik postoji prej, ko zavozl v sotesko, in dokliče vozniku, kateri je že morebiti v soteski ali tik pred njo, da čaka tu voz na vhod. Ako se kdo oglasi, čaka ta ob vhodu, dokler se ta ne do-

pelje ven; ako ne, potem je s tem ugotovljeno, da še ni nikogar v soteski in vožnja skoz »jo brezovirna. Kraj, kjer se je moral doseči ta sporazum potom doklicanja, so imenovali kratkoma kot »Doklice« in je ostalo pri tem tudi pozneje, ko se je razvilo tam malo naselje. Tako je bilo od pamtiveka in tako je še danes.

Pravilna zgodovinska in jezikoslovna oblika tega imena je torej »Doklice«. S časom se je pa uveljavila nedosledna oblika »Doklece«, katero je pa najbrž zakrivila uradna raba v srednjeveških pisarnah.

*

DOPISI

Kamnica. Plahō se oziram v staro leto. Imeli smo namreč poleg 17 porok in 70 krstov 72 mrličev. Med slednjimi se nahaja 29 otrok, ki so se nas že kar v prvem letu po rojstvu naveličali ter se med angelce preselili. Najstarejši med pokopanimi je bil 82 let stari Ivan Stramic. Večni mir zavživat se je podal pred veliko nočjo nepozabni rošpaški župan in cerkveni ključar sv. Urbana Stanko Hauptman. V začetku adventa nas je zapustila vrla tretjerednica Jožefa Puhman, tik pred Božičem pa nas je zapustil dobri posestnik v Rošpahu Jurij Jošt, oče znanega gostilničarja pri Sv. Urbanu; žalost za svojim triletnim vnukom je nepričakovano ugasnila luč življenja značajnemu svečinskemu rojaku. Dolga, dolga leta pa se nam bo še poznala strašna rana, katero nam je zadjal grozni Mohorko v noči pred velikonočno nedeljo z umorom peterih članov jelovške družine. — Z radostjo pa poročamo, da se naša župnijska cerkev sv. Martina krasno postavlja in vse župljane čudovito razveseljuje s svojo novobogato električno razsvetljavo, ki tudi očividno vpliva na vedno lepše obhajanje naših slovesnosti. Tudi sv. Urban si je popravil svoj vsled nevihte poškodovani zvonik in se tudi v svoji notranjosti prav pridno pripravlja na izredno lepo slovesnost bla-

nezabno dobri gospod. Ako je povedal v nedeljo po službi božji na Pilštajnu kako dobro o Tahu v krčmi pri Pištelaku zbranim kmetom, so mu plačevali ne po poličih — po pintih. Ako mu je zmanjkalo resnično prisluhnjenih novic iz kovačnice, je razpletel sam katero prav grozno, da je bila orgorčenost napram gospodi tem ljutejša in polni pinti na mizi. Enooki Andrej je bil ustno izročilo Tahovih grozot, ki se je ohranilo stoletja med narodom in katerega so veliko pozneje beležili zgodovinarji iz ljudskih vrst. Po jezični zaslugi Andreja Belaka je znano o Tahovem trinoštvu iz okolice Podsuseda in Stattenberga tole:

Kadar je imel Tahi na Podsusedu starega konja, ki je bil nič vreden, ga je prodal kateremu izmed kmetov, o katerem je znal, da ima nekaj pod palcem. Ta ga je moral kupiti za ceno, ki jo je določil Tahi, sicer ga je prisilil v nakup s temnico in telesnimi kaznimi.

Drugi pot se je pokvarilo Tahu 1000 veder vina. Porazdelil ga je med svoje podložnike in prisilil, da so ga kupili za ceno, ki jo je določil

potrebujemo prav krvavo! Vsakemu se dremlje ponoči na straži. Vam se ne bo! Potrjen!

Plešast gost: »Če bi bil za to vino le par let prej vedel, bi imel še vse svoje lase. Človek to kislico samo poskusí, pa se mu koža tako nagrbanči, da bi se lasje niti izpulili ne dali, kaj šele, da bi kar sami popadali ven.«

Poštena najditelja. »Včeraj sva jaz in Maks našla denarnico s tisoč dinarji.« — »Upam, da sta bila poštena.« — »Se razume. Vsak sva si vzela polovico denarja.«

Razmišljenost. Zena: »Kdaj si pa opazil, da nimaš dežnika?« Pro-